

Vana-Võromaa käsitöölise koostöö II ümarlaua kokkuvõte

Toimus 13.11.2014 Võru Instituudis kell 14-17.30

Arutelu juhatasid Külli Eichenbaum ja Vilve Oja Võru Instituudist

Kohal olid:

Ivar Jõgeda, Aili Põder, Ester Kuusing, Rael-Adelina Orasson, Helvi Hõimla, Carmen Küngas, Merike Rebane, Heli Viks, Urmas Peegel, Malle Avarmaa, Marge Ojastu, Marika Sepp, Urmas Štubis, Evar Saar, Katre Piho

PÄEVAKORRAS:

1. Esimese kokkusaamise lühikokkuvõte: ootused koostööle ja mida oleks tarvis esmalt koostööna teha? Külli Eichenbaum ja Vilve Oja.
2. Alustadmisi võro kultuuripärandist: Mis on Vana-Võromaa ja mis on kihelkonnad. Kõneleb Võro Instituudi teadur Evar Saar.
3. Milliseid meeneid ja käsitöökaupa ostavad turistid. Kokkuvõte Võromaa müügikohtade uurimisest. Kõneleb Vilve Oja.
4. Arutelu, jooksva info vahetamine ja järgmise kokkusaamise teemade kokkuleppimine.

1. Külli Eichenbaum juhatas koosoleku sisse meenutades eelmisel korral tsõõriklaua jutuks olnud teemasid ja tutvustas antud päeva teemasid ning ettekandeid.

2. Võro Instituudi teaduril Evar Saarel oli ette valmistatud pikk ja põhjalik ettekanne Kagu-Eesti kultuuripiirkondadest muinasajast tänapäevani.

Juttu oli varasest rauaajast (ca 2000 aastat tagasi), Rooma rauaajast (2.-5. saj) ja 1. aastatuhande II poolest siin piirkonnas. Lisaks rääkis lektor 13. saj allikate põhjal Ugandi ja Sakala maakondadest ning Lõuna-Eesti piirkonnast keskajal. Oluliseks pidas Evar Saar kihelkondade tekkeagega ja sellega seotud rahvarõivakultuuri ja keelemurde moodustumist. Sujuvalt läks jutt üle Võromaa moodustumiseni ja võrukeste identiteedi kujunemiseni kuni tänapäevani välja.

Lisatud ettekande slaidid.

3. Eelmisel tsõõriklaua koorus välja tõsiasi, et käsitöölised ei tea täpselt, milline peaks olema tehtav käsitöötoode, mida turistid siinkandis meelsasti ostaksid.

Vilve Oja uuringu eesmärk oli teada saada, mida arvavad erinevate kihelkondade suuremate turismiobjektide müügikohtade müüjad sellest, millist meenet turistid hästi ostavad ja mida nad kõige rohkem küsivad, ning milliseid vajakajäämisi nad on märganud.

Ettekandes käsitleti kõigepealt teemat laiemalt ehk siis siseturisti ja välituristi erinevustest kaupade ostmisel. Tuli välja, et siseturist eelistab konkreetse paikkonnaga seotud meenet- sealhulgas ei tohi unustada lapsi. Välituristile on oluline, et kaubal oleks kindlasti märke Estonia.

Vestlustest müügipaikade inimestega selgus, et kõige paremini lähevad turistidele kaubaks kohaliku sümbolika meened ja asjakesed, millel on praktiline väärtus. Meene peaks pakkuma

avastamisrõõmu, olema väike, silmatorkav ja mitte kallid asi. Kindlasti peab meene olema kaunilt pakendatud.

Vilve Oja, kes käis Mardilaadal Tallinna Saku suurhalls oli teinud mõned ülevõtted toodetest, mis olid kenasti pakendatud või jäid silma oma huvitava ja uudse lahenduse mõttes. Erilist huvi pakkus kaunilt pakendatud kirikinda komplekt. Lähemal uurimisel tuli välja, et pakendil olnud kirikinda pilt viitas küll sellele konkreetsele kohale, kust need pärit on, kuid sisuks oli vajalik kogus lõnga ja kasutusjuhend et ise kudumisega toime tulla.

Laiemalt oli jutuks, mis on kohalik meene ja millise kohaga või traditsiooniga saaks seda siduda. Näiteks kohaliku kogukonna eripäraks on võru keel, mida peaks igal võimalikul juhul kasutama eesti keelega paralleelselt.

Müüjad rõhutasid meene müügi juures kena pakendi olemasolule ja toote saamisloo või kohaliku pärandiga seotud loole. Üldisest ringist pakuti välja, et sageli ei oska müüjad ise seda lugu kauplemisel ära kasutada.

Kokkuvõtteks soovitas Vilve Oja panna ennast turisti rolli- mõelda sellele, mida mina kui turist müügikohast eelistaksin osta: väikest, nägusat asjakest, mis on kaunilt pakendatud ja ei läheks transportimisel katki. Kindlasti peaks olema meenel oma lugu juures, mis annaks ka aastate pärast infot selle kohta, kus käisin ja millega see meene seotud on.

Kindlasti tasub mõelda meenetele, millel on huumori maik juures.

4. Üldises vestlusringis läks jutt edasi teemadele, mida võiks järgmistel kokkusaamistel rääkida.

Urmas Peegel pakkus välja, et kuna meenete pakendamise teema on päevakohane ja vajab rohkemat uurimist, siis tasuks järgmiseks kokkusaamiseks millestki kinni haarata ja seda teemat valgustada. Arvati, et pakendil võiks kasutada Vana-Võromaa mingeid ühtseid sümboleid ja lisaks kaupleja oma märki. Külli Eichenbaum pakkus välja, et kuna hetkel on e-kaubamaja kujundus välja töötamisel, siis võiks mingit fragmenti kaubamaja kujundusest kasutada ka pakendil. Koosolijatele meeldis mõte, et kujunduses kasutada arhailisemat stiili.

Küll Eichenbaum pakkus välja teise uurimist vajava teema: sümboolid ja nende tähendused. See oleks loogiline jätk ajaloo edasisel käsitlemisel. Meil on rahvakultuuris kasutatud ajast-aega teatud kindlaid märke, millel on kindlad tähendused ja mida käsitöös on alati kasutatud (nii tekstiilis, puidus kui metallis).

Nagu esimese I tsõõriklaual sai kokku lepitud toimub järgmine kokkusaamine 11. detsembril 2014

Kokkuvõtte koostas Vilve Oja

18. november 2014